

Crítica literària

El desconcert de Txernòbil

Tothom sap què és Txernòbil. Ras i curt: un dels desastres mediambientals més greus de la història. I, potser per això, un tema fàcilment explicable des de la tècnica (de seguida es van fer llibres sobre l'accident), però molt difícil de fer-ho quan es tracta d'explicar les conseqüències que un accident com aquest va tenir sobre tota una societat. D'això últim tracta el llibre que presentem, *La pregària de Txernòbil*, que l'autora, Svetlana Aleksíevitx, ha trigat vint anys a escriure. Li calia agafar distància per parlar amb la gent d'un tema del qual, quan va passar, era impossible dir res. Perquè (gairebé) ningú no entenia res.

Sí, gairebé ningú no entenia res entre els pagesos, veïns, bombers, voluntaris, soldats, enginyers i polítics del règim a qui l'autora dona veu en un llibre que és, de fet, la transcripció de tot un seguit de monòlegs que mostren la confusió, el desànim, els planys, les pors i, per damunt de tot, el desconcert de tota una societat davant d'una guerra per a la qual ningú no els havia previngut mai i contra la qual no sabien com reaccionar. Perquè és clar que allò de Txernòbil era una guerra: hi va haver soldats, evacuació, explosió,

SVETLANA ALEKSIÉVITX
La pregària de Txernòbil / Crònica del futur
Raig Verd, 2016, 432 pàg.

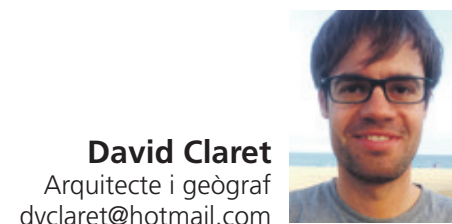
herois, refugiats... però amb un enemic invisible, inodor i mut. Que no coneixia ni el temps (quants milers d'anys hi duraria la contaminació?) ni l'espai (una radiació que va travessar fronteres i règims polítics i econòmics). I contra aquest enemic com s'havia de lluitar?

Mireu de posar-vos a la pell de l'home soviètic dels vuitanta: una pàtria (l'URSS), una fe (el comunisme)... i un enemic (el bloc occidental). Un enemic contra el qual se sabia com calia actuar, tant si era a la guerra d'Afganistan com a la Guerra Freda, a la guerra *dels pares* (la Segona Guerra Mundial) o a Hiroshima. Però va arribar Txernòbil, i l'àtom civil, segur, pacífic, va esdevenir, també, l'enemic. I d'aquí el desconcert.

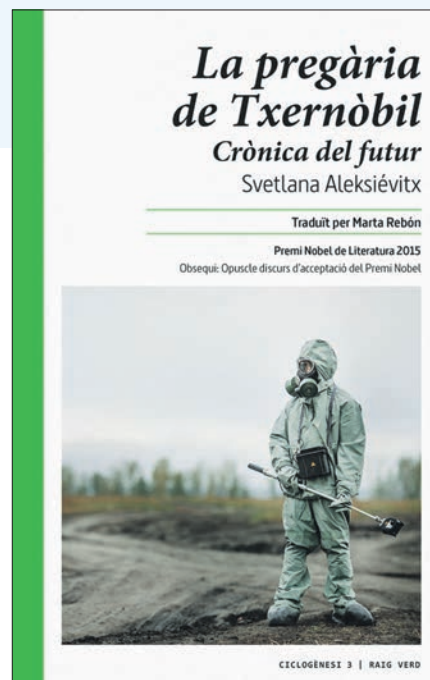
La pregària de Txernòbil parla, doncs, d'un desconcert col·lectiu des de l'experiència personal. La pagesa que no entén per què ha de llençar la collita quan, en plena primavera, tot

reverdeix. El militant comunista que ha perdut la fe en què fonamentava la seva existència. El científic que es desespera quan s'enfronta a la ignorància i el corporativisme de les elits comunistes. El soldat que desitjaria haver mort ràpidament en una guerra de les *normals*... I, de forma persistent, d'una punta a l'altra del llibre, les dones dels bombers i soldats que presenciaven, impotents, com els seus homes morien lentament víctimes de la radiació.

Aleksíevitx subtitula el llibre amb unes paraules que, parlant del passat, sorprenen: *Crònica del futur*. I ho explica: «A Txernòbil es recorda sobretot la vida "després de tot": els paisatges sense gent, un camí cap al no-res.» I conclou: «De vegades m'ha semblat que escrivia sobre el futur.» I em demano: tot aquest desconcert, tot aquest no-entendre-res del que pot venir demà, és el futur que ens espera?

David Claret
Arquitecte i geògraf
dvclaret@hotmail.com

Crítica cinematogràfica

La Galàxia del cinema

ROGUE ONE,

Una història de Star Wars

DIRECTOR: Gareth Edwards

INTÈRPRETS: Felicity Jones, Forest Whitaker, Mads Mikkelsen, Ben Mendelsohn, Alan Tudyk, Donnie Yen, Diego Luna

MÚSICA: Alexandre Desplat

GÈNERE: acció, ciència-ficció

134 minuts Estats Units, 2016

No sé a quina edat Gareth Edwards, el director d'aquest film, va veure la primera *Star Wars*. Quan es va estrenar el 1977, Edwards tenia dos anys. El que és cert és que des d'aquell 1977 fins ara, *Star Wars* es va convertir en un fenomen cinematogràfic extraordinari i avui la història del cinema no es pot entendre sense aquesta saga.

A partir de la trilogia original hi ha hagut preqüeles, seqüeles i històries derivades del primer guió i totes han estat —amb més o menys encert artístic— un èxit de taquilla i de públic.

En aquest lliurament, que antecedeix en la narració la primeríssima del 77, se'ns explica la història d'uns herois marginals i valents que uneixen les forces per robar els plans de l'Estrella de la Mort, arma definitiva per destruir l'Imperi.

Tant hi fa la història, l'espectador ja està predisposat a acceptar el que vingui perquè ja sap què va a veure. Sorprenen, això sí, que la tecnologia digital cada vegada ens deixa més bocabadats amb escenes memorables, vertiginoses i apassionants.

No hi falta res, una jove heroïna (Felicity Jones) plena d'idealisme i

valentia, un jove guerrer (excel·lent Diego Luna) enamorat i lliurat a la causa, un invident místic, altres personatges simpàtics que s'incorporen a la rebel·lió i uns robots andròides, excessivament prudents i irònics. Tots aquests personatges formen un equip compacte amb el qual ens és fàcil sintonitzar i acollir.

No hi falten tampoc els dolents dolentíssims, els canalles perversos als quals tant se'ls en dona la vida (és curiós, i la riquesa) i que només busquen el poder absolut, el domini de tot allò existent, aquests no són robots, són éssers humans que es deïfiquen i, com a tals, es deshumanitzen. Aquí apareix el malvat cap imperial Orson Krennic, l'Emperador, Moff Tarkin i fins i tot fugaçment el mític Darth Vader. Bons i dolents viatgen amb naus que solquen l'espai i que ultrapassen la velocitat de la llum i que disparen els raigs destructors que provoquen explosions i ensurts.

A la pel·lícula no li manca el to místic de la saga. El món de *Star Wars* està ambientat en aquest món parareligiós al qual anomenen «la Força», un camp d'energia còsmica, metafísic i ordena-

dor de l'Univers, que sosté tot el que hi ha en ell. Aquesta Força és assumida amb sacrifici i compromís per part dels cavallers Jedi, que, a causa del coneixement i l'assumpció, lliuren generosament la vida al servei de la pau. Els altres, els que s'han passat al costat fosc, són els que l'utilitzen perversament per al mal i satisfacció de l'egoisme. Tenir el do d'assumir la Força no és, doncs, cap privilegi, és un compromís que sovint comporta donar la vida; no es posseeix la Força, s'és al seu servei.

Tot aquest univers, místic i ple d'aventures, ja és conegut per l'espectador. I amb aquests ingredients, tan gastats, la pel·lícula funciona i funciona molt bé. És un film d'aventures fantàstic, simpàtic i divertit, l'única intenció del qual és entretenir saludablement. El ritme és àgil i entretingut (sobretot a la segona part), els personatges estan ben dibuixats amb aquest traç gruixut que fa distingir els bons dels dolents en una concepció del cinema que no demana grans reflexions sinó pura diversió. És cinema d'aventures, ni més ni menys, amb una factura tècnica extraordinària (increïble la «resurrecció digital» de Peter Cushing), amb música inspirada en la de John Williams i amb seqüències d'acció que recorden el millor cinema bèl·lic. És *Star Wars*, senzillament això.

Els amants del cinema d'aventures estan d'enhorabona. Aneu-la a veure, disfruteu-la i que la Força us acompanyi.

Josan Montull
Salesià

